

De Regel van Augustinus

Gemeenschappen van zusters en broeders herkennen zich in de Regel van Augustinus. Heeft zijn Regel ook iets voor ons? Lees en denk met ons mee in de volgende nummers van Stad Gods.

Commentaar op de Regel van Augustinus

Eén van hart en één van ziel op weg naar God

Een vogel heeft twee vleugels nodig om te vliegen, zegt Augustinus. Ook een mens heeft twee vleugels nodig: je moet je hart openzetten voor God en voor de mens naast je. Als je een van deze twee vleugels mist, kom je niet van de grond.

Toen ik Augustinus' Regel voor de Gemeenschap voor het eerst in handen kreeg, was ik verrast door de aanhef: één van hart en één van ziel op weg gaan naar God. Die verrassing van het eerste moment is gebleven. Ze ligt hierin dat ik me door die woorden tot in mijn diepste wezen begrepen voel. In wat ik als mens ben en in het beste dat ik als mens zou kunnen en willen zijn. Deze woorden geven aan je

mens-zijn zijn volle breedte en diepte, en heel zijn dynamiek. Ze zeggen alles, net zoals een ander - misschien meer bekend - woord van Augustinus ook alles zegt: Bemin, en doe dan wat je wilt. Onze gerichtheid op God en op de medemens is de basis van heel ons doen en laten, en van ons denken en voelen. Eén van hart en één van ziel. Binnen dit tweevoudige perspectief bouwen mens en gemeenschap elkaar op, met het beste dat ze hebben.

In dit perspectief is het niet vreemd dat Augustinus in zijn Regel geen aandacht heeft voor bijzondere vormen van vroomheid of van kloosterlijke ascese. Dat weten we ook uit het feitelijke leven van zijn gemeenschappen, zoals hij het zelf heeft beschreven en zoals een van zijn eerste

De Regel van Augustinus

volgelingen, Possidius, het heeft verwoord. Augustinus legt heel de ascese in het beleven en uitbouwen van de onderlinge verbondenheid. Pater Tars van Bavel heeft in de jaren '80 een boekje geschreven over de Regel voor de Gemeenschap, dat in veel talen is vertaald. Bij het doorbladeren valt op dat de titels van de verschillende hoofdstukken allemaal over 'gemeenschap' gaan. 'Onderlinge dienstverlening' is op zichzelf duidelijk genoeg, evenals 'Liefde en conflict'. Maar je vindt er ook 'Gebed en gemeenschap', evenals 'Gemeenschap en zorg voor het lichaam'. In het vervolg van deze reeks korte artikelen komen we daar vanzelfsprekend op terug.

Bij u mag er geen sprake zijn van persoonlijk eigendom

In het eerste hoofdstuk van zijn Regel - in feite dus meteen na het verwoorden van zijn grondideaal: één van hart en één van ziel op weg naar God - spreekt Augustinus over de gemeenschap van goederen. Dat kan vreemd klinken in onze oren, maar voor Augustinus begint de gemeenschap daarmee. Wat je aan goederen hebt of verwerft, stel je beschikbaar voor allemaal. Bewust iets terughouden voor jezelf kan het begin zijn van jezelf uit de gemeenschap losmaken, zegt hij. Het is een begin van afbreuk aan je verbondenheid met de anderen.

Integendeel, zorg er voor dat alles onder u gemeenschappelijk bezit is, en dat aan ieder gegeven wordt wat zij of hij nodig heeft

Maar meer nog dan een voorwaarde voor verbondenheid in de gemeenschap, hoort het delen van wat je hebt tot het wezen van de onderlinge liefde. Die zorgt ervoor dat wat ieder afzonderlijk heeft, ten goede komt aan elkaar. Dat is de vreemde kracht die in de liefde schuilt, zegt Tars van Bavel. Als er werkelijk liefde is, dan bezit een ander hetgeen van mij is en dan bezit ik in een ander wat ik in mijzelf niet heb. De onderlinge liefde is ook de maatstaf bij het verdelen van het gemeenschappelijk goed. Het gaat niet om 'gelijke monniken, gelijke kappen'. Bij het verdelen van voedsel en kleding gaat het er niet om dat iedereen evenveel krijgt, 'want u bent niet allemaal even sterk', zegt Augustinus, en 'het is beter om ieder te geven wat zij of hij nodig heeft. Aanvaarden dat je in de gemeenschap met verschillende mensen bent en weten dat het er toe doet wat iemand nodig heeft, doet je uitstijgen boven het opeisen van een gelijk aandeel voor iedereen.

Wim Sleddens o.s.a.